

El procés de Catalunya: del dret constitucional al dret penal

written by Pere Torra | 9 d'abril de 2017

Quan comences a estudiar a la Facultat de Dret, arriba un dia que algú t'explica que, a l'hora de la veritat, el dret civil és el que s'aplica als rics i el dret penal als pobres. La frase té la seva gràcia perquè, efectivament, una persona amb poc patrimoni té poques complicacions, per exemple, a l'hora de fer testament –si és que en fa o n'ha de fer. Per un altre costat, encara que hi ha casos de tot, el dret penal no acostuma a afectar tant les persones adinerades (fins i tot, recentment, hem vist que sobretot no els afecta el dret penitenciari). Això més o menys val per a persones individuals.

La història de les relacions Catalunya-Espanya dels darrers quaranta anys es podria resumir dient que hem passat del dret constitucional al dret penal

En l'àmbit col·lectiu, la història de Catalunya dels darrers quaranta anys es podria resumir dient que hem passat del dret constitucional al dret penal com a mecanisme de regulació de les relacions entre Espanya i Catalunya. Mentre Catalunya comptava amb un Govern i un Parlament regionalista, no independentista –en la llarga nit de la transició–, les discrepàncies en la distribució competencial passaven per l'eficax *túrmix* del Tribunal Constitucional. Fins i tot, quan hi havia una sentència favorable a Catalunya, tampoc no s'arribava a aplicar o no se n'executaven els pressupostos que en permetrien l'efectivitat. I així anar fent. Fent una paràfrasi de l'afirmació del començament, avui sabem que a l'Estat espanyol el dret constitucional és el que s'aplica a

una comunitat autònoma i el dret penal el que s'aplica a una nació que vol exercir el dret d'autodeterminació.

El dret constitucional és el que s'aplica a una comunitat autònoma i el dret penal el que s'aplica a una nació que vol exercir el dret d'autodeterminació

El pas al dret penal s'ha produït, efectivament, amb les condemnes penals contra Artur Mas, Irene Rigau i Joana Ortega i l'expulsió de l'exconseller Francesc Homs com a diputat del Parlament espanyol. Aquestes condemnes constitueixen, sens dubte, un salt qualitatiu en la relació Catalunya-Espanya perquè, en afectar responsables polítics elegits pel poble en exercici de les seves funcions, incorren en la violació dels principis democràtics més elementals i posen de manifest la feblesa de la democràcia al Regne d'Espanya. Es poden inventar mil excuses formals i fer les piruetes jurídico-judicials que vulguin amb això de la "desobediència"; la qüestió de fons és una altra. Tant el TSJC com el TS –tribunals ordinaris, no ho oblidem–, en les ridícules sentències del 9-N, "s'esforcen" a intentar situar tota la qüestió en el terreny jurídico-penal i defugen contínuament els elements polítics, que, de fet, els invalidarien per a jutjar els casos. Per això en les 151 pàgines que sumen totes dues resolucions judicials es refugien en la idea de "desobediència" d'una provisió del TC i eviten entrar en altres aspectes. És molt curiosa la forma que tenen d'argumentar que sí que hi ha desobediència, però que no hi ha prevaricació. Val a dir que, des del punt de vista tècnic, l'argumentació del TS és, com a mínim, més coherent i clara que la del TSJC, que gasta un llenguatge barroc i fatu que resulta horrorós, gairebé il·legible. Hi ha un moment que el TS sembla estar content de les facilitats que li posava Francesc Homs reconeixent tots els fets i gairebé insinua que Homs volia ser condemnat: "Ese reconocimiento de los hechos imputados –aunque se discrepe de la calificación jurídica que el Fiscal les atribuye– facilita la tarea de motivar el respaldo probatorio de todas y cada una de las secuencias que

se describen en el factum.”

Les condemnes penals a Artur Mas, Irene Rigau i Joana Ortega i l'expulsió de l'exconseller Francesc Homs com a diputat incorren en la violació dels principis democràtics més elementals

Els quatre polítics catalans han estat condemnats per accions vinculades a un dret elemental d'un poble: el dret d'autodeterminació. Tot plegat és ben ridícul, atès que, de fet, el 9-N no fou ni tan sols un referèndum o una consulta, sinó un “procés participatiu” no vinculant.

La qüestió de fons –caldrà esperar què en digui el Tribunal Europeu d'Estrasburg– radica, doncs, en el fet que cap llei –la Constitució espanyola– no pot anul·lar o bloquejar l'exercici de drets fonamentals dels individus i de les col·lectivitats. De fet, la mateixa norma constitucional invoca els drets recollits en la Declaració universal de drets humans, l'article 21.3 de la qual estableix que “la voluntat del poble és el fonament de l'autoritat”. A Espanya, estat amb poca i pobra tradició democràtica, molts creuen que l'autoritat i la llei no tenen a veure amb la voluntat del poble, sobretot si es tracta del poble català. A més, com és ben sabut el Regne d'Espanya ha subscrit la Carta de les Nacions Unides i l'Estatut de la Cort Internacional de Justícia (BOE núm. 275, de 16 de novembre de 1990). L'article 1.2. d'aquesta Carta proclama, com a propòsit de l'ONU, “fomentar entre les nacions relacions d'amistat basades en el respecte al principi de la igualtat de drets i al de la lliure determinació dels pobles, i prendre altres mesures adequades per enfortir la pau universal.”

La Carta de les Nacions Unides, subscrita per Espanya, promou relacions d'amistat entre les nacions basades en el respecte al principi de la lliure determinació dels pobles

Tot això no són bagatel·les. Ja sé que els tractadistes espanyols sostenen que aquestes normes internacionals, amb vigència plena a l'Estat espanyol, no es poden aplicar a Catalunya. La síntesi del seu argument és que Catalunya no és una nació ni tampoc un territori colonial i, per tant, el poble català no pot ser titular d'aquests drets. Ja sabíem que Espanya no reconeix Catalunya com a nació. I què? Això no té cap validesa per a aturar res perquè a Catalunya la majoria considera que sí. Ho va dir el poble el 9-N i ho va reiterar el 27-S. Si hi ha dubtes, preguntem-ho; però si no es pot ni preguntar caldrà trencar els ous per fer la truita.